

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष १, अंक १९]

मंगळवार, जून २, २०१५/ज्येष्ठ १२, शके १९३७

[पृष्ठे ५, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक ३१

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २१.—भारतीय वन अधिनियम, १९२७ हा महाराष्ट्र राज्यास लागू	पृष्ठे
असताना त्यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी अधिनियम	१-५

दिनांक १४ मे २०१५ रोजी माननीय राष्ट्रपतींनी संमती दिलेला महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे, प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

एम. ए. सईद,
प्रधान सचिव व विधि परामर्शी,
महाराष्ट्र शासन,
विधि व न्याय विभाग.

सन २०१५ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक २१.

(माननीय राष्ट्रपतींची संमती मिळाल्यानंतर “महाराष्ट्र शासन राजपत्रात” दिनांक २ जून २०१५ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

भारतीय वन अधिनियम, १९२७ हा महाराष्ट्र राज्यात लागू असतांना त्यात
आणखी सुधारणा करण्यासाठी अधिनियम.

१९२७ चा १६. ज्याअर्थी, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, भारतीय वन अधिनियम, १९२७ हा महाराष्ट्र राज्यास लागू असतांना त्यात आणखी सुधारणा करणे इष्ट आहे ; त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या चौसष्टाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

- (१) या अधिनियमास, भारतीय वन (महाराष्ट्र सुधारणा) अधिनियम, २०१३, असे म्हणावे.
- (२) तो राज्य शासन, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे नेमून देईल अशा दिनांकास अंमलात येतील.

(१)

संक्षिप्त नाव व
प्रारंभ.

सन १९२७ चा
अधिनियम क्रमांक
१६ याच्या कलम
२६ ची सुधारणा.

२. भारतीय वन अधिनियम, १९२७ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “मुख्य अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) हा, महाराष्ट्र राज्यास लागू असतांना त्याच्या कलम २६ मधील,— १९२७ चा १६.

(क) पोट-कलम (१) मध्ये,—

(एक) “दोन हजार रुपयांपर्यंत” या मजकुराऐवजी “पाच हजार रुपयांपर्यंत” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल

(दोन) पुढील परंतुक जादा दाखल करण्यात येईल :—

“परंतु, वनविषयक अपराध हा सूर्यास्तानंतर सूर्योदयापूर्वी, किंवा कायदेशीर प्राधिकरणाला प्रतिकार करण्याच्या तयारीनिशी केलेला असेल, किंवा कोणत्याही वनविषयक अपराधाकरिता अपराध्याला यापूर्वी सिद्धापराधी ठरविण्यात आले असेल त्या बाबतीत, अशा प्रकरणांमध्ये शिक्षा ही या पोट-कलमामध्ये नमूद केलेल्या शिक्षेच्या दुप्पट इतकी असू शकेल.”;

(ख) पोट-कलम (१) नंतर, पुढील पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“(१-क) (क) वन अधिकाऱ्यास, जी व्यक्ती राखीव वनामध्ये, अपप्रवेश करील किंवा गुराढोरांना चारील, किंवा गुराढोरांना अपप्रवेश करू देईल, किंवा लागवडीसाठी किंवा अन्य कोणत्याही प्रयोजनार्थ अशा जमिनीची नांगरट करील किंवा झुडुपांची तोड करील अशा कोणत्याही व्यक्तीला अशा राखीव वनामधून किंवा राखीव वनातील कोणत्याही जमिनीवरून, निष्कासित करता येईल आणि त्यास, अशा जमिनीवर अशा व्यक्तीने उभारलेली कोणतीही इमारत किंवा केलेले बांधकाम पाडून टाकता येईल.

(ख) राखीव वनामधील कोणत्याही जमिनीवरील कृषि किंवा उभी पिके किंवा कोणत्याही व्यक्तीने तीवर उभारलेली कोणतीही इमारत किंवा केलेले कोणतेही बांधकाम हे, विभागीय वन अधिकाऱ्याच्या आदेशाद्वारे सरकारजमा करण्यास पात्र असेल.

(ग) पोट-कलम (१) अन्वये कोणतीही शिक्षा दिलेली असली तरी, या पोट-कलमाच्या तरतुदी परिणामकारक असतील :

परंतु, अनुसूचित जनजाती व इतर पारंपरिक वनवासी (वनहक्क मान्य करणे) अधिनियम, २००६ २००७ चा अन्वये वनवासी अनुसूचित जनजाती व इतर पारंपरिक वनवासी यांना प्रदान केलेले वन हक्क आणि पंचायतींच्या २. तरतुदी (अनुसूचित क्षेत्रांना लागू करणे) अधिनियम, १९९६ अन्वये गौण वनोत्पादनावर असलेला ग्रामसभेचा १९९६ चा मालकी हक्क यावर वरील पोट-कलमातील कोणत्याही गोष्टीचा प्रतिकूल परिणाम होणार नाही. ” ; ४०.

(ग) पोट-कलम (४) ऐवजी, पुढील पोट-कलमे दाखल करण्यात येतील,—

“(४) जी कोणी, पोट-कलम (१-क) अन्वये लोकसेवकांना अथवा त्यांच्या वतीने कार्य करणाऱ्या कर्मचाऱ्यांना त्यांचे शासकीय कर्तव्य पार पाडण्यास प्रतिकार करील किंवा त्यापासून परावृत्त करण्यासाठी दुखापत करील अशा कोणत्याही व्यक्तीस, दोष-सिद्ध झाल्यावर, एका वर्षापेक्षा कमी नसेल परंतु सहा वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या मुदतीच्या कारावासाची व तसेच एक हजार रुपयांपेक्षा कमी असणार नाही इतक्या द्रव्यदंडाची शिक्षा करण्यात येईल.

(५) पोट-कलम (१-क) द्वारे, तरतूद केलेल्या कोणत्याही प्रकरणात दिवाणी न्यायालयाला कोणतीही अधिकारिता राहणार नाही. ” .

सन १९२७ चा
अधिनियम क्रमांक
१६ याच्या कलम
३३ ची सुधारणा.

३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ३३ मधील पोट-कलम (१) मध्ये “दोन हजार रुपयांपर्यंत” या मजकुराऐवजी “पाच हजार रुपयांपर्यंत” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ४२ मधील पोट-कलम (१) मध्ये, “दोन हजार रुपयांपर्यंत ” या मजकुराऐवजी “पाच हजार रुपयांपर्यंत ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल. सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ याच्या कलम ४२ ची सुधारणा.
५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५२ मध्ये,—
 (क) पोट-कलम (१-क) वगळण्यात येईल ; सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ याच्या कलम ५२ ची सुधारणा.
 (ख) समास टिपेमधील “ आणि समपहरण ” हा मजकूर वगळण्यात येईल.
६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५५ मध्ये,—
 (क) पोट-कलम (१) मध्ये, “ सिद्धापराध ठरविणाऱ्या न्यायालयाच्या आदेशाद्वारे समपहत होण्यास पात्र होतील ” या मजकुराऐवजी “ सरकारजमा होण्यास पात्र होतील ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ; सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ याच्या कलम ५५ ची सुधारणा.
 (ख) पोट-कलम (२) मध्ये, “ समपहत ” या शब्दाऐवजी “ सरकारजमा ” हा शब्द दाखल करण्यात येईल ;
 (ग) समास टिपेमध्ये, “ समपहत केली जाण्यास ” या मजकुराऐवजी “ सरकारजमा करण्यास ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.
७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५६ मध्ये, “ समपहत करण्यात आलेले ” या मजकुराऐवजी “ सरकारजमा करण्यात आलेले ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल. सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ याच्या कलम ५६ ची सुधारणा.
८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५७ मध्ये, “ समपहत करण्याचा ” या मजकुराऐवजी “ सरकारजमा करण्याचा ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल. सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ याच्या कलम ५७ ची सुधारणा.
९. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६० मध्ये, “ समपहत करण्यासंबंधीचा ” या मजकुराऐवजी “ सरकारजमा करण्यासंबंधीचा ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल. सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ याच्या कलम ६० ची सुधारणा.
१०. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६१-क मध्ये,—
 (क) पोट-कलम (३) ऐवजी, पुढील पोट-कलम दाखल करण्यात येईल — सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ याच्या कलम ६१-क ची सुधारणा.
 “ (३) कलम ५२ च्या पोट-कलम (१) अन्वये, राज्य शासनाची मालमत्ता असलेले कोणतेही इमारती लाकूड, चंदनी लाकूड, जळाऊ लाकूड, कोळसा किंवा अन्य कोणतेही अधिसूचित वनोत्पादन जप्त केले असेल किंवा असे कोणतेही वनोत्पादन पोट-कलम (१) अन्वये कोणत्याही प्राधिकृत अधिकाऱ्यासमोर सादर केले असेल आणि अशा वनोत्पादनाच्या संबंधात वनविषयक अपराध घडला असल्याबद्दल त्या अधिकाऱ्याची खात्री पटेल त्या बाबतीत, असा अपराध घडल्याबद्दल खटला दाखल केलेला असला किंवा नसला तरीही, तो प्राधिकृत अधिकारी, अशाप्रकारे जप्त केलेल्या वनोत्पादनाचा वन अधिकाऱ्याने ताबा घेण्याचा आदेश देईल, आणि तो अपराध करताना वापरलेली सर्व हत्यारे, नावा, वाहने व गुरेढोरे सरकारजमा करण्याचा त्याला आदेश देता येईल.”;
 (ख) पोट-कलम (४) मध्ये,—
 (एक) खंड (क) ऐवजी पुढील खंड दाखल करण्यात येईल :—
 “ (क) पोट-कलम (३) अन्वये, सरकारजमा करण्याबाबतचा आदेश दिल्यानंतर, सार्वजनिक हिताच्या दृष्टीने तसे करणे आवश्यक आहे असे प्राधिकृत अधिकाऱ्याचे मत होईल त्या बाबतीत,

त्यास सरकारजमा करण्यात आलेली सर्व हत्यारे, नावा, वाहने व गुरेढोरे यांची विक्री करण्याचा आदेश देता येईल.” ;

(दोन) खंड (ख) मध्ये,—

(१) “मालमत्ता किंवा” हा मजकूर वगळण्यात येईल ;

(२) “लिलावाचा” या मजकुराऐवजी “विक्रीचा” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९२७ चा
अधिनियम क्रमांक
१६ याच्या कलम
६१-ख ची
सुधारणा.

११. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६१-ख मध्ये,—

(क) पोट-कलम (१) मधील “कोणतेही इमारती लाकूड, चंदनी लाकूड, जळाऊ लाकूड, कोळसा किंवा अन्य कोणतेही अधिसूचित वन उत्पादन,” हा मजकूर वगळण्यात येईल :—

(ख) पोट-कलम (२) नंतर, पुढील पोट-कलम जादा दाखल करण्यात येईल :—

“ (३) अपराधीची अथवा कलम ५२ च्या पोट-कलम (१) अन्वये जप्त केलेल्या कोणत्याही हत्याराचा, नावेचा, वाहनाचा किंवा गुराढोरांचा मालक अज्ञात असेल अथवा तो सापडत नसेल, आणि राज्य शासनाची मालमत्ता असेल असे इमारती लाकूड, जळाऊ लाकूड, चंदनी लाकूड, कोळसा किंवा अन्य कोणतेही अधिसूचित वनोत्पादन याबाबत वनविषयक अपराध करताना या गोष्टींचा वापर करण्यात आला असल्याबद्दल प्राधिकृत अधिकाऱ्याची खात्री पटली असेल त्याबाबतीत, पूर्वगामी तरतुदीमध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, प्राधिकृत अधिकाऱ्यास कलम ६१-क मध्ये समाविष्ट केलेल्या तरतुदींना अनुसरून, आदेश काढता येईल :

परंतु, अशी मालमत्ता जप्त केल्याच्या दिनांकापासून तीस दिवसांचा कालावधी समाप्त होईपर्यंत अथवा त्याबाबत कोणताही हक्काचा दावा करणाऱ्या व्यक्तीचे म्हणणे ऐकून घेतल्याशिवाय असा कोणताही आदेश काढण्यात येणार नाही. ” .

सन १९२७ चा
अधिनियम क्रमांक
१६ याच्या कलम
६१-च ऐवजी
नवीन कलम
दाखल करणे.

१२. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६१-च ऐवजी पुढील कलम दाखल करण्यात येईल :—

“ ६१-च. कोणतीही मालमत्ता सरकारजमा करण्यासाठी कलम ६१-क किंवा कलम ६१-ग अन्वये सरकारजमा केलेली मालमत्ता इत्यादी शासनाकडे केव्हा निहित होईल ते. आदेश काढण्यात आला असेल, आणि अशा आदेशाविरुद्ध अपील दाखल करण्यासाठी कलम ६१-घ मध्ये तरतूद केलेल्या मुदतीचा कालावधी संपुष्टात आला असेल, आणि असे कोणतेही अपील दाखल करण्यात आले नसेल तेव्हा किंवा असे अपील दाखल करण्यात आल्यावर, अपील न्यायालयाने, असा संपूर्ण मालमत्तेच्या किंवा तिच्या भागाच्या संबंधात, असा आदेश कायम केला असेल तेव्हा, अशी मालमत्ता किंवा तिचा असा भाग, किंवा जर ती मालमत्ता, कलम ५८ अन्वये किंवा, यथास्थिति, कलम ६१-क च्या पोट-कलम (४) च्या खंड (क) अन्वये विकण्यात आली असेल तर, तिच्या विक्रीचे उत्पन्न सर्व भारांपासून मुक्त, राज्य शासनाकडे निहित होईल.”

सन १९२७ चा
अधिनियम क्रमांक
१६ याच्या कलम
६१-छ ची
सुधारणा.

१३. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६१-छ मध्ये “गुन्हा” या मजकुराऐवजी “वनविषयक अपराध” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९२७ चा
अधिनियम क्रमांक
१६ याच्या कलम
६२ ची सुधारणा.

१४. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६२ मधील पोट-कलम (१) मध्ये “किंवा समपहत” हा मजकूर वगळण्यात येईल.

सन १९२७ चा
अधिनियम क्रमांक
१६ याच्या कलम
६५-क ची
सुधारणा.

१५. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६५-क मधील खंड (ख) मध्ये, “कलम २६, पोट-कलम (१) चे खंड (क), (ख), (च), (छ), (ज) आणि (झ) ” या मजकुराऐवजी “कलम २६, पोट-कलम (१) चे खंड (क), (ख), (च), (छ), (ज) आणि (झ), आणि पोट-कलम (४)” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

१६. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६६ नंतर पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईल :-

सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ यात ६६-क हे नवीन कलम समाविष्ट करणे.

अपप्रेरणा दिल्याबद्दल शिक्षा.

“ ६६-क. जी व्यक्ती, कोणताही वनविषयक अपराध करण्यास अपप्रेरणा देईल ती व्यक्ती, जर अपप्रेरणा दिलेला अपराध हा, अपप्रेरणेचा परिणाम म्हणून घडलेला असेल तर, अशा अपराधासाठी ज्या शिक्षेची तरतूद केली असेल ती शिक्षा होण्यास पात्र असेल. ” .

१७. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६७ मध्ये “ दोन हजार रुपये ” या मजकुराऐवजी “ पाच हजार रुपये ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ याच्या कलम ६७ ची सुधारणा.

१८. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ६८ मध्ये,—

सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ याच्या कलम ६८ ची सुधारणा.

(क) पोट-कलम (१) मधील,—

(१) खंड (अ) मध्ये,—

(एक) “ कलम ६२ किंवा कलम ६३ ” या मजकुरापूर्वी “ कलम २६ चे पोट-कलम (४) किंवा ” हा मजकूर समाविष्ट करण्यात येईल ;

(दोन) “ स्वविवेकानुसार, पैशाची रक्कम घेण्याचा किंवा अशी पैशाची रक्कम देण्याबद्दल लेखी कबुलायतपत्र घेण्याचा ” या मजकुराऐवजी “ अशी पैशाची रक्कम देण्याचा ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

(२) खंड (ब) मधील, “ स्वविवेकानुसार त्या मालमत्तेची अशा अधिकाऱ्याने नेमून दिलेली किंमत दिल्यावर किंवा ती किंमत देण्याबद्दल त्याजकडून लेखी कबुलायतपत्र घेतल्यावर ” या मजकुराऐवजी “ त्या मालमत्तेची अशा अधिकाऱ्याने नेमून दिलेली किंमत दिल्यावर ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

(ख) पोट-कलम (२) मधील, “ अशा अधिकाऱ्यास दिल्यावर किंवा देण्याबद्दल कबुलायतपत्र लिहून दिल्यावर ” या मजकुराऐवजी “ अशा अधिकाऱ्यास दिल्यावर ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

(ग) पोट-कलम (३) मधील, “ पाचशे रुपयांपेक्षा ” या मजकुराऐवजी “ पाच हजार रुपयांपेक्षा ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

१९. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ७१ मध्ये,—

सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ याच्या कलम ७१ ची सुधारणा.

(क) “ दहा रुपये ” या मजकुराऐवजी “ दोनशे रुपये ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ख) “ दोन रुपये ” या मजकुराऐवजी “ दोनशे रुपये ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(ग) “ एक रुपया ” या मजकुराऐवजी “ दोनशे रुपये ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल ;

(घ) “ आठ आणे ” या मजकुराऐवजी “ शंभर रुपये ” हा मजकूर दाखल करण्यात येईल.

२०. मुख्य अधिनियमाच्या कलम ८२ मधील “ किंवा कलम ६८ अन्वये देण्याचे कबूल केलेल्या नुकसानभरपाईबाबत किंवा मालमत्तेच्या किंमतीबाबत ” हा मजकूर वगळण्यात येईल.

सन १९२७ चा अधिनियम क्रमांक १६ याच्या कलम ८२ ची सुधारणा.